

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

ПРИЛУЦЬКА АЛІНА ВІКТОРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри господарського права і процесу*

ЩОДО РІЗНОВИДІВ АЛЬТЕРНАТИВНИХ СПОСОБІВ ВИРІШЕННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ СПОРІВ

Альтернативні способи вирішення господарських спорів є досить дієвими механізмами, які застосовуються в порядку та на умовах, визначеними нормами чинного законодавства. В Україні прийнято ряд спеціальних законодавчих актів щодо деяких альтернативних способів вирішення господарських спорів, які стосуються медіації та арбітражу. Крім того існують чисельні інші способи, які можливо застосовувати для вирішення господарських спорів та які можливо виокремити за різноманітними підставами.

Класифікація альтернативних способів вирішення господарських спорів допомагає надати більш змістовну та обґрунтовану їх характеристику, дослідити їх ознаки, переваги та недоліки застосування. Науковці зазначають, що класифікація способів АВС – це об'єднання окремих способів АВС у групи за певними спільними ознаками, що мають істотне значення під час вирішення питання про застосування певного способу АВС задля досягнення конкретної правової мети у процесі вирішення цивільно-правового спору. Процес класифікації здійснюють через визначення певних спільних ознак, властивостей, які роблять можливим об'єднання об'єктів дослідження в окремі групи, тобто йдеться про критерії класифікації, які є достатньо різноманітними [1, с. 16].

У «Зеленій книзі з альтернативного вирішення спорів у цивільних та комерційних справах» розмежовуються різні види АВС залежно від функцій нейтральної особи, що залучається до проведення окремого способу АВС, зокрема, серед способів виділяються: 1) ті, в яких третя сторона або сторони, відповідальні за процедуру, покликані вирішити спір на користь однієї зі сторін; 2) ті, в яких зазначені особи лише надають рекомендації щодо вирішення спорів, яких сторони можуть дотримуватися або ні; 3) ті, в яких третя особа не вирішує справу і не надає рекомендацій, а лише сприяє сторонам дійти згоди [2, с. 16]. Зазначене притаманне й господарським спорам, в яких сторонами є суб'єкти господарювання, а об'єктом господарська діяльність через виробництво товарів, надання послуг та виконання робіт.

Цивільні способи альтернативного вирішення спорів поділяють на групи за різними критеріями: 1) за належністю до тієї чи іншої сфери правового регулювання способи АВС можна поділити на приватні та публічні. Приватні способи є способами АВС у вузькому розумінні, тобто такими, які застосовуються за добровільного волевиявлення сторін, на протипагу зверненню до суду (переговори, медіація (посередництво), третейський розгляд тощо). Публічні пов'язані з врегулюванням спору в рамках цивільного судочинства: способи, спрямовані на досягнення компромісу (досудові переговори, досудове

посередництво), способи, спрямовані на винесення рекомендованого рішення (досудовий спрощений суд присяжних) та способи, спрямовані на винесення обов'язкового рішення (досудовий арбітраж, приватний суддя); 2) за ознакою самостійності: самостійні (основні) – переговори, претензійний порядок, медіація, третейський розгляд; комбіновані (комплексні) – медіація-арбітраж; міні-суд тощо; 3) залежно від характеру конфлікту: спрямовані на розв'язання спорів про право (третейський розгляд, приватний суддя, медіація-арбітраж тощо) або на врегулювання когнітивних конфліктів (переговори, медіація тощо); 4) залежно від наявності залучених до вирішення спору та/або врегулювання конфлікту незалежних осіб: без залучення незалежних осіб – тобто розв'язання спору та врегулювання конфлікту самими сторонами (переговори, претензійний порядок); з їх залученням (медіація, третейський розгляд, попередня незалежна оцінка чи експертний висновок тощо); 5) залежно від обов'язковості рішення або рекомендацій незалежної особи, яку залучають до вирішення спору та/або врегулювання конфлікту: обов'язкове для сторін рішення незалежної особи (третейський розгляд, приватний суддя); рекомендаційний характер рішення (експертний висновок, мінісуд); рішення приймають сторони, незалежна особа, залучена до вирішення спору та/або розв'язання конфлікту, не приймає жодних рішень, а лише сприяє сторонам у досягненні згоди (медіація) [3, с. 20–21]. Уявляється що поділ процедур АВС на приватні та публічні не є обґрунтованим, адже за доцільне використовувати критерій судові та позасудові, адже до судових відносяться не тільки можливість звернення до державного суду, а й до недержавної судової установи – арбітражів (третейського суду або міжнародного арбітражу).

На думку інших фахівців можна класифікувати за різними підставами. По-перше, можливий розподіл досудових або позасудових методів на примирливі процедури та інші способи. До перших належать всі форми переговорів, примирення, посередництво, незалежне вирішення і міні-процес. Близькими до примирливих процедур є: установлення обставин, досудова нарада і спрощений суд присяжних. Арбітраж і експертне визначення до примирливих процедур не відносяться. По-друге, за обов'язковістю рішення, яке виноситься, можна розділити на обов'язкові (арбітраж, експертне визначення) і необов'язкові (переговори, посередництво); за характером процедури – змагальні (арбітраж, приватний суд) і консенсуальні (посередництво); по обов'язковості їх застосування – добровільні і примусові (коли способи примирення застосовуються в силу вказівки закону або обов'язкової вказівки суду або іншого органу); по цілеспрямованості – правові (коли спір вирішується на основі формальних норм права і обставин справи (арбітраж) і спрямовані на задоволення інтересів сторін (посередництво); по складності – прості (коли використовується тільки одна процедура) і комбіновані (коли сполучаються елементи двох або більше процедур (посередництво арбітраж (med-arb)) [4, с. 51].

Представляється, що класифікація альтернативних способів вирішення господарських спорів можлива за наступними підставами

залежно від: 1) наявності посередника – ті, які проводить посередник та ті, в яких учасниками є виключно сторони спору; 2) процедури проведення – формалізовані (арбітраж) на неформалізовані (медіація); 3) критерію оплатності – оплатні (медіація, арбітраж) та безоплатні (переговори); 4) кількості сторін – двох- та багатосторонні; 5) часового критерію – разові і постійні; 6) форми проведення – очні та заочні (із використанням цифрових технологій); 7) обов'язковості результатів процедури – обов'язкові (рішення третейського суду, угода про результати медіації) та необов'язкові (результати перемовин).

Список використаних джерел:

1. Альтернативні способи вирішення спорів : навч. посіб. М. Я. Білак, Ю. Д. Притика, О. М. Спектор, М. М. Хоменко ; за заг. ред. Ю. Д. Притики. Харків : Право, 2019. 261 с.
2. Green Paper on Alternative Dispute Resolution in Civil and Commercial Law / COM/2002/0196final. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52002DC0196> (дата звернення: 01.04.2023).
3. Альтернативне вирішення цивільно-правових спорів : підручник ; за ред. Н. Ю. Голубевої. Одеса : Фенікс, 2021. 344 с.
4. Корольова В. В., Дикун Д. А. Проблемні аспекти досудового врегулювання господарських спорів. *Legal Bulletin*, 47–53. URL: <https://lbku.krok.edu.ua/> (дата звернення: 01.04.2023).

Ключові слова: альтернативні способи, класифікація, господарські спори, медіація, посередництво, чинне законодавство.

Key words: alternative methods, classification, business disputes, mediation, mediation, current legislation.

ГОЛОЩАК АНАСТАСІЯ МИКОЛАЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри господарського права і процесу*

ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ДІЇ СПЕЦІАЛЬНИХ РЕЖИМІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Через військовою агресією російської федерації проти України 24 лютого 2022 року на території України введено воєнний стан. Саме це безпосередньо сталостимулом для змін в законодавчому регулюванні всіх сфер суспільства, зокрема й господарської діяльності також. Відповідно до цього усі зусилля держави спрямовані на досягнення основної мети українського народу це захисту суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності України. Досягти даної мети можливо лише тоді, коли поєднується два основних способи. Першим й основним з яких виступає воєнний фронт, а другий – економічний. В межах даної теми перш за все треба звернутися до визначення, яке зазначає законодавець у Господарському кодексі України. Згідно зі статтею 3 ГКУ господарська діяльність – це діяльність суб'єктів

СЕКЦІЯ 26
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ

Подцерковний Олег Петрович

Про потреби врахування досвіду провідних західних юрисдикцій при забезпеченні проарбітрабельності національної правової системи 670

Возняковська Крістіна Анатоліївна,

Біленець Дарія Анатоліївна

Організація господарської діяльності в зонах митного контролю . . . 673

Будурова Ганна Миколаївна

Звернення до міжнародного комерційного арбітражу в умовах воєнного стану. 676

Добровольська Володимира Володимирівна

Щодо висновку аудитора стосовно суб'єктів господарювання 680

Попелюк Вадим Павлович

Ретроспективний погляд на конкурентні відносини щодо захисту Господарського кодексу України 683

Згама Антоніна Олександрівна

М'яке право у господарському судочинстві: механізми реалізації . . 687

Зятіна Діна Володимирівна

Корпоративні права у ліквідаційній процедурі у справі про банкрутство. 691

Романадзе Луїза Джумберовна

Обов'язкові інформаційно-оціночні зустрічі з медіатором як елемент розвитку медіації в Україні 694

Гофман Олександр Рудольфович

Окремі питання господарсько-правового забезпечення надання гарантій уряду у механізмі стимулювання розвитку переробної галузі в аграрному секторі України 696

Лазарева Наталя Михайлівна

Використання системи ProZorro в господарській діяльності 700

Прилуцька Аліна Вікторівна

Щодо різновидів альтернативних способів вирішення господарських спорів. 702

Голощак Анастасія Миколаївна

Господарська діяльність в умовах дії спеціальних режимів господарювання в умовах воєнного стану. 704

Ковалевич Ігор Ігорович

Теоретико-правовий аналіз судової практики в частині обігу віртуальних активів 708